Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

25. mai 2016 *

Vahekohtuklausel — Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse viies raamprogramm (1998–2002) — Leping valdkonnas „Energia, keskkond ja säästev areng“ — Lepingu lõpetamine — Ette makstud summadest ühe osa tagastamine — Viivitusintress — Tagaseljamenetlus

Kohtuasjas T-226/14,

Euroopa Komisjon, esindajad: alguses L. Cappelletti ja F. Moro, hiljem F. Moro, keda abistas advokaat R. van der Hout,

hageja,

versus

McCarron Poultry Ltd, asukoht Killacorn Emyvale (Iirimaa),

kostja,

mille ese on ELTL artikli 272 alusel esitatud hagi, milles nõutakse, et kostja tagastaks ühe osa komisjoni poolt lepingu NNE5/1999/20229 alusel ette makstud summast koos sellele lisanduva viivitusintressiga,

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president S. Papasavvas, kohtunikud I. Labucka, C. Wetter, E. Bieliūnas (ettekandja) ja V. Kreuschitz,

kohtusekretär: E. Coulon,

arvestades kirjalikku menetlust,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

Vaidluse taust

1 Euroopa Ühendus, keda esindas Euroopa Ühenduste Komisjon, sõlmis 27. aprillil 2001 koordinaatorina tegutseva äriühinguga S. ja teenuseosutajatega A., E., I. ja McCarron Poultry Ltd (edaspidi „kostja“) Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse viienda raamprogrammi (1998–2002) raames lepingu NNE5/1999/20229, mille ese oli „Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarengu ja tutvustamistegevuse eriprogramm “Energia, keskkond ja säästev areng – B osa: energiaprogramm““, eesmärgiga viia ellu projekt „Optimised Biomass CHP Plant for Monaghan Integrating Condensing Economiser Technology“ (Monaghani optimeeritud biomassi kasutav koostootmisjaam, mis põhineb energiasäästlikul kondensatsioonitehnikal.

2 Seda inglise keeles koostatud lepingut reguleerib lepingu artikli 5 lõike 1 kohaselt Belgia õigus. Lepingu artikli 8 lõike 1 kohaselt on lepingul kolm lisa, mis moodustavad lepingu lahutamatu osa. I lisas on toodud teostatava töö kirjeldus, II lisas lepingut reguleerivad üldtingimused ja III lisas on loetletud volitused.

3 Lepingu artikli 5 lõikes 2 toodud vahekohtuklausel ELTL artikli 272 tähenduses on sõnastatud järgmiselt:

„Esimese Astme Kohus [nüüd Üldkohus] ja apellatsioonkaebuse korral Euroopa Ühenduste Kohus [nüüd Euroopa Liidu Kohus] on ainupädev lahendama kõiki lepingupoolte vahel tekkivaid vaidlusi, mis puudutavad käesoleva lepingu kehtivust, kohaldamist ja tõlgendamist.“

4 Lepingu artikli 2 lõike 1 kohaselt pidi projekt kestma 58 kuud alates selle kuu esimesest päevast, mis järgneb kuule, mil viimane lepingupooltest lepingu allkirjastab. Niisiis oli tegemist ajavahemikuga 1. maist 2001 (projekti alustamise kuupäev) kuni 28. veebruarini 2006.

5 Ühenduse rahalise osaluse kohta sätestab II lisa artikkel 3 järgmist:

„1. Ühenduse rahaline osalus tuleb üle kanda kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

a) Ettemakse tehakse koordinaatorile 60 päeva jooksul pärast seda, kui viimane pooltest on lepingu allkirjastanud. Koordinaator jaotab selle ettemakse vastavalt soovituslike rahastamiskõlblike kulude üksikasjalikule eelarvele, mis sisaldub lepingu lõpus pärast allkirju.

[…]

3. Kui nimetatud lisa artiklis 26 ei ole ette nähtud teisiti, tuleb kõiki makseid kuni lõpparuande heakskiitmiseni pidada ettemakseteks.

4. […]

Kui lepingupool jätab tagasimakse komisjoni poolt ette nähtud tähtajal tegemata, lisandub tagastatavale summale Euroopa Keskpanga poolt põhilistele refinantseerimistehingutele kehtestatud määrast 1,5 protsendipunkti võrra kõrgem viivitusintress alates komisjoni poolt määratud maksetähtpäeva kuu esimesest päevast, välja arvatud juhul, kui intress tuleb tasuda käesoleva lepingu mõne muu sätte alusel. Viivitusintress puudutab ajavahemikku maksetähtpäevale järgnevast päevast vahendite tagastamiseni.“

6 Lepingu artikli 6 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui lepingu täitmiseks on vaja haldusasutuselt taotleda luba ja seda luba ei ole ühe aasta jooksul alates artikli 2 lõikes 1 ette nähtud alustamiskuupäevast, võib komisjon vastavalt lepingu II lisa artikli 7 sätetele lepingu viivitamatult üles öelda.“

7 Lepingu II lisa artikli 7 lõike 6 kolmas lõik „Lepingu ülesütlemine või ühe lepingupoole väljumine lepingust“ näeb ette:

„Lepingu ülesütlemisel või ühe lepingupoole väljumisel lepingust:

a) […] võib komisjon nõuda ühenduse osaluse täielikku või osalist tagasimaksmist, võttes arvesse tehtud tööde laadi ja tulemusi ning nendest ühendusele konkreetse programmi raames tulenevat kasu,

[…]“.

8 Lepingu II lisa artikli 3 lõike 4 esimene lõik näeb ette, et „[k]ui ühenduse rahalise osaluse kogusumma, mis hõlmab võimalikke kohandusi, mis võidakse teha ka pärast käesoleva lisa artiklis 26 viidatud auditit, on madalam käesoleva artikli lõike 1 esimeses lõigus käsitletud maksete kogusummast, hüvitavad asjaomased lepingupooled selle vahe eurodes tähtaja jooksul, mille komisjon määrab oma nõudes, mis saadetakse koos vastuvõtuteatisega tähitud kirjaga“.

9 Lepingu artikli 3 kohaselt, mida on muudetud 6. septembril 2004 allkirjastatud lisalepinguga nr 1, on projekti rahastamiskõlblike kulude kogusumma 46 388 002 eurot ja ühenduse osaluse kogusumma 2 975 000 eurot.

10 Komisjon tegi 21. juunil 2001 äriühingu S. arvele esmase ettemakse 892 500 eurot, seejärel kandis ta 12. detsembril 2003 üle vahemakse 71 862,28 eurot. Koordinaatorina oli äriühingu S. ülesandeks jaotada need summad erinevate lepingupoolte vahel vastavalt lepingule lisatud soovituslike rahastamiskõlblike kulude üksikasjalikule eelarvele.

11 Lisalepinguga nr 1 loobus äriühing S. projektis osalemast ja ta asendati kostjaga, kellest sai uus koordinaator alates 1. maist 2003.

12 Pärast lisalepingu sõlmimist kandis esialgne koordinaator talle tehtud maksed kostjale üle. Ülekanne tehti 17. septembril 2004.

13 Komisjon teatas 7. detsembril 2005 vastuvõtuteatisega tähitud kirjaga, et projekti täitmisel oli „selle alustamisest alates olnud märkimisväärseid hilinemisi“ ning „vaid väike osa lepingus nimetatud töödest [oli selleks kuupäevaks] tehtud“. Veel selgub sellest kirjast, et nii kostja 13. juuni 2005. aasta e-kiri kui ka tema poolt 31. mail ja 15. novembril 2005 koostatud etapiaruanded näitavad lepingupoolte suutmatust saada projekti täitmiseks nõutavaid lube.

14 Sellest tulenevalt teatas komisjon kostjale, milliseid nõudeid tuleb kolme lepingu lõpuni jäänud kuu jooksul dokumentide osas täita, et lepingupool saaks taotleda projekti pikendamist, allkirjastades vastavalt lepingu artiklile 7 lisalepingu.

15 Kostja palus 17. jaanuari 2006. aasta kirjaga lepingu pikendamist veel kolme aasta võrra, kuid ei esitanud oma kirja lisas ühtegi komisjoni 7. detsembri 2005. aasta kirjas nõutud dokumenti.

16 Komisjon teatas 20. märtsi 2006. aasta vastuvõtuteatisega tähitud kirjas kostjale, et tema pikendamistaotlust ei saa rahuldada, kuna esiteks ei ole saadud projekti täitmiseks vajalikke lube, mistõttu ei ole „mingisugust võimalust projekti mõistliku tähtaja jooksul lõpetada“, ja teiseks oli komisjon selle taotluse saanud alles 3. veebruaril 2006 ehk pärast lepingu artiklis 7 lepingu muutmise taotluse esitamiseks ette nähtud tähtaja – nimelt 1. jaanuar 2006 – möödumist.

17 Seetõttu teatas komisjon kostjale selles samas kirjas oma otsusest leping selle II lisa artikli 7 lõike 1 punkti a ja lepingu artikli 6 lõike 2 kohaselt üles öelda. Komisjon teatas kostjale, et ülesütlemine jõustub nimetatud kirja kättesaamisel.

18 Lõpuks palus komisjon kostjal esitada talle kuu aja jooksul alates nimetatud kirja kättesaamisest haldusmenetluse lõpetamiseks lõplik koondaruanne ja lõplik kuluaruanne ajavahemiku kohta projekti alustamiskuupäevast kuni selle lõpukuupäevani.

19 Olles lõpliku koondaruande ja lõpliku kuluaruande 5. mail 2006 kätte saanud ning võttes arvesse asjaolu, et projekti elluviimise käigus oli ta saanud neli erinevat versiooni vormist, millel oli märgitud koordinaatori poolt lepingupooltele üle kantud summad (nimelt „vorm E3“), palus komisjon 15. mai 2007. aasta vastuvõtuteatisega tähitud kirjas, et lepingupooled saadaksid talle saadud (ja teatavatel juhtudel tagasimakstud) summade kohta deklaratsiooni, et arvestada iga lepingupoole kohta välja lõplik summa, mis tuleb maksta talle või temal Euroopa Liidule tagasi.

20 Äriühingud E., I. ja A. saatsid komisjonile vastavalt 8. ja 12. juuni ning 17. septembri 2007. aasta kirjadega oma deklaratsioonid. Nendest selgub, et I. ja A. ei ole lepingupooltena rahalisi vahendeid saanud, äriühing E. oli aga projekti raames ühe summa saanud.

21 Kostja ja äriühing S-iga toimunud kirjavahetuse põhjal, mille eesmärk oli kindlaks teha projekti raames üle kantud summad, ning lähtudes lepingu täitmise käigus esitatud finantsaruannete ja tehniliste aruannete analüüsist, tegi komisjon iga lepingupoole kohta kindlaks rahastamiskõlblikud heakskiidetud kulud, liidu poolt võlgnetavad summad, liidu poolt ülekantud summad ja lõpuks summad, mille liit pidi veel üle kandma või tagasi nõudma.

22 Kostja käest tagasinõutav summa, 848 926,33 eurot, oli arvutatud lähtudes liidu poolt sellele äriühingule pärast lisalepingu nr 1 allkirjastamist üle kantud summast 964 362,28 eurot, mis vastas eelfinantseeringule 892 500 eurot ja vahemaksele 71 862,28 eurot, millest olid maha arvatud kostjale võlgnetav makse (4 073,54 eurot), viimase poolt äriühingule S. tehtud makse (40 782,04 eurot koordineerimise ja projekti kuludena) ja äriühingule E. tehtud makse (18 844,45 eurot) ning kostja poolt äriühingutele I. (41 458,53 eurot) ja A. (10 277,39 eurot) tehtav makse.

23 Komisjon teatas kostjale 27. aprilli 2010. aasta vastuvõtuteatisega tähitud kirjaga ette oma kavatsusest saata talle võlateade 848 926,33 euro sissenõudmise kohta tingimusega, et kostja esitab komisjonile nelja nädala jooksul alates kirja kättesaamisest tõendid äriühingutele I. ja A. tehtud ülekannete kohta. Selles etteteatavas kirjas täpsustas komisjon, et kui maksete kohta tõendeid ei esitata, siis suureneb kostjalt tagasinõutav summa 848 926,33 eurolt 900 662,25 eurole, mis vastab kostjalt sissenõutavale summale, millele lisanduvad komisjoni rahalised osamaksed, mille komisjon peab äriühingutele I. ja A. veel tegema ning mis on vastavalt 41 458,53 eurot ja 10 277,39 eurot.

24 Kuna kostja ei esitanud äriühingutele I. ja A. maksete tegemise kohta ühtegi tõendit, ei maksnud tagasi võlgnetavat summat ega vaidlustanud etteteatavas kirjas toodud arvutusi, siis saatis komisjon kostjale võlateate nr 3241009140 summaga 900 662,25 eurot. 24. septembri 2010. aasta vastuvõtuteatisega tähitud kirjaga saadetud võlateates oli täpsustatud, et kui märgitud summat ei tasuta 30. novembriks 2010, siis suurendatakse kõnealust võlga viiviseintressi võrra.

25 2. detsembril 2010 saatis komisjon kostjale meeldetuletuskirja ning kuna makset ei olnud ikka veel tehtud, siis saatis ta 4. jaanuari 2011. aastal allkirjastatud vastuvõtuteatisega tähitud kirjaga nõude tasuda talle põhisumma koos vastavalt lepingu II lisa artikli 3 lõikele 4 arvutatud viivitusintressiga.

Menetlus ja komisjoni nõuded

26 Komisjon esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 15. aprillil 2014.

27 Kuna Üldkohtul ei õnnestunud Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 100 lõike 1 alusel kahel korral – 25. aprillil ja 3. juulil 2014 – hagiavaldust kostjale kätte toimetada, siis otsustas Üldkohus komisjoni palvel toimetada hagiavalduse kostjale kätte kohtutäituri abiga.

28 Hagiavaldus toimetati kohtutäituri abiga kostjale kätte 17. novembril 2014.

29 Kuna kostja oma vastust ette nähtud tähtajal ei esitanud, taotles komisjon 10. märtsil 2015 Üldkohtult 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 122 lõike 1 kohaselt oma nõuete rahuldamist tagaseljaotsusega. Kohtusekretär tegi selle taotluse kostjale teatavaks.

30 Kuna ühel kolmanda koja kohtunikul esines takistus käesoleva asja arutamisel osalemiseks, määras Üldkohtu president koja koosseisu täiendamiseks uue kohtuniku.

31 Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artiklis 64 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames esitas Üldkohus 11. juuni 2015. aasta kirjaga komisjonile küsimused, millele viimane vastas 9. juulil 2015.

32 Kolmanda koja ettepanekul otsustas Üldkohus oma kodukorra artikli 28 alusel anda kohtuasja lahendamiseks laiendatud koosseisule.

33 Komisjon palub Üldkohtul:

— mõista kostjalt tema kasuks välja võlgnetav summa 976 663,34 eurot, mis vastas põhisummale 900 662,25 eurot ja viivisele summas 76 001,09 eurot, mis on arvutatud 2,5% määraga ajavahemiku 1. detsember 2010 kuni 15. aprill 2014 eest;

— mõista kostjalt tema kasuks viivisintressina välja 61,69 eurot päevas, alates 16. aprillist 2014 kuni kuupäevani, mil võlg on täielikult tasutud;

— mõista kohtukulud välja kostjalt.

Õiguslik käsitlus

Kodukorra artikli 123 lõike 3 kohaldatavus

34 Tuleb tõdeda, et kuigi komisjoni hagiavaldus on hagejale nõuetekohaselt kätte toimetatud, ei esitanud viimane ette nähtud tähtaja jooksul oma vastust 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 46 tähenduses. Seepeale esitas komisjon 10. märtsil 2015 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 122 lõike 1 alusel taotluse, et Üldkohus rahuldaks tema nõuded tagaseljaotsusega. 1. juulil 2015 jõustus aga Üldkohtu uus kodukord, mille artikkel 123 sisaldab tagaseljamenetluse kohta uusi sätteid. Seega tuleb kindlaks teha, milline säte on käesoleva kohtuvaidluse suhtes kohaldatav.

35 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et uue kodukorra sätted on menetlusnormidena kohaldatavad kohe alates nimetatud määruse jõustumise kuupäevast (kohtumäärused, 10.12.1997, Smets *vs.* komisjon, T-134/96, EU:T:1997:193, punkt 16, ja 30.5.2002, Coe Clerici Logistics *vs.* komisjon, T-52/00, EU:T:2002:134, punkt 23) ja sellest tulenevalt kohaldatakse neid – välja arvatud üleminekusätted – kõikide vaidluste suhtes, mis on nende sätete jõustumise hetkel pooleli (kohtuotsus, 12.11.1981, Meridionale Industria Salumi jt, 212/80–217/80, EU:C:1981:270, punkt 9).

36 Käesolevas asjas ei viita aga ükski üleminekusäte sõnaselgelt kodukorra artiklile 123.

37 Sellest järeldub, et seda sätet tuleb pidada kohaldatavaks kohe alates kodukorra jõustumisest 1. juulil 2015 ning seega on see käesoleva vaidluse suhtes kohaldatav.

38 Isegi kui oletada, et tagaseljamenetluses hageja nõuete rahuldamist reguleerivaid norme võib käsitada materiaalõiguse normidena, sest need mõjutavad otseselt vaidluse poolte huve, ei oma see asjaolu tähtsust. Kuna olukord, mis tuleneb sellest, et kostja oma seisukohta ei esita ja hageja esitab taotluse, et tema nõuded rahuldataks tagaselja, on lõplikult saabunud alles sel hetkel, kui Üldkohus selle taotluse üle otsustab, on nimetatud normid viivitamatult kohaldatavad (vt selle kohta kohtuotsus, 11.12.2008, komisjon *vs.* Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, punktid 43 ja 44 ning seal viidatud kohtupraktika).

Sisulised küsimused

39 Vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 3 rahuldab Üldkohus tagaseljaotsuses hageja nõuded, välja arvatud juhul, kui ta ei ole ilmselgelt pädev hagi läbi vaatama või kui hagi on ilmselgelt vastuvõetamatu või ilmselgelt õiguslikult põhjendamatu.

40 Seega piisab Üldkohtul käesolevas asjas tõdemisest, et esiteks on ta lepingu artikli 5 lõikes 2 toodud vahekohtuklausli alusel (ELTL artikli 272 tähenduses) pädev kõnealust hagi läbi vaatama, teiseks ei ole vähimatki kahtlust, et hagi on vastuvõetav, ja kolmandaks, arvestades eespool punktides 2–9 meenutatud lepingu tingimusi ja komisjoni poolt hagiavalduses toodud asjaolude kirjeldust, mida kinnitavad toimiku materjalid, ei ole hagi ilmselgelt õiguslikult põhjendamatu.

41 Järelikult tuleb komisjoni nõuded, mida on meenutatud eespool punktis 33, rahuldada.

42 Mis lisaks puutub viivitusintressi, siis tuleneb lepingu II lisa artikli 3 lõike 4 teisest lõigust, et tagastatavale summale lisandub Euroopa Keskpanga (EKP) poolt põhilistele refinantseerimistehingutele kehtestatud määrast 1,5 protsendipunkti võrra kõrgem viivitusintress alates komisjoni poolt määratud maksetähtpäeva kuu esimesest päevast. Kuna komisjon on selleks tähtajaks määranud 30. novembri 2010, tuleb aluseks võtta 1. novembril 2010 kehtinud määr. Euroopa Liidu Teatajast (ELT 2010, C 298, lk 5) selgub, et EKP poolt põhilistele refinantseerimistehingutele kehtestatud määr 1. novembril 2010 oli 1%. Sellistel tingimustel tuleb käesolevas asjas kohaldatavaks intressimääraks määrata 2,50% aastas.

43 Lepingu II lisa artikli 3 lõike 4 teine lõik näeb veel ette, et viivitusintress puudutab ajavahemikku maksetähtpäevale järgnevast päevast vahendite tagastamiseni. Kuna komisjoni poolt määratud tähtaeg lõppes 30. novembril 2010, peab intress katma ajavahemiku alates 1. detsembrist 2010 kuni kuupäevani, mil võlg on täielikult tasutud.

44 Kõike eeltoodut arvestades tuleb kostjalt komisjoni kasuks välja mõista summa 900 662,25 eurot, millele lisandub viivitusintress 2,50% aastas, alates 1. detsembrist 2010 kuni kuupäevani, mil võlg on täielikult tasutud, millele vastab viivitusintress 61,69 eurot päevas.

Kohtukulud

45 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud kostja kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõuetele kostja kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Mõista McCarron Poultry Ltd-lt Euroopa Komisjoni kasuks välja summa 900 662,25 eurot, millele lisandub viivitusintress 2,50% aastas, alates 1. detsembrist 2010 kuni kuupäevani, mil võlg on täielikult tasutud.**

2. **Mõista kohtukulud välja McCarron Poultry Ltd-lt.**

Papasavvas Labucka Wetter

Bieliūnas Kreuschitz

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 25. mail 2016 Luxembourgis.

Allkirjad